

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 10.2.2016.
COM(2015) 401 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2015)401 final of 19.8.2015

Concerns all language versions.

Correction of identified clerical errors on page 9, section 6, first paragraph.

The text shall read as follows:

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

**Godišnje izvješće o aktivnostima istraživanja i tehnološkog razvoja u Europskoj uniji
2014.**

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Godišnje izvješće o aktivnostima istraživanja i tehnološkog razvoja u Europskoj uniji 2014.

1. KONTEKST GODIŠNJEG IZVJEŠĆA O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I TEHNOLOŠKOG RAZVOJA

Godišnje izvješće o aktivnostima istraživanja i tehnološkog razvoja Europske unije priprema se u skladu s člankom 190. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Svrha je ovog izvješća dati pregled ključnih mjera provedenih u predmetnoj godini.

2. ŠIRI POLITIČKI KONTEKST 2014.

Godina 2014. bila je vrijeme velikih političkih promjena u EU-u. Izabran je novi Europski parlament, nova Komisija preuzela je dužnost u studenome, a dužnost je preuzeo i novi predsjednik Europskog vijeća, koji prvi put potječe iz jedne od novih država članica koje su EU-u pristupile nakon 2004. Kako bi se nastavilo s napretkom koji su postigle države članice u vraćanju Europe na put gospodarskog oporavka, novi predsjednik Komisije Jean-Claude Juncker predstavio je Program za zapošljavanje, rast, pravednost i demokratske promjene. Program se temelji na tri stupa, tj. na strukturnim reformama, fiskalnoj odgovornosti i ulaganjima te se njime utvrđuje deset jasnih prioriteta kako bi se povećalo zapošljavanje i potakao rast europskog gospodarstva. Predložen je novi plan ulaganja kojim se žele mobilizirati javna i privatna ulaganja u vrijednosti od 315 milijardi EUR tijekom sljedeće tri godine. Prijedlog Europske komisije o Uredbi o Europskom fondu za strateška ulaganja (EFSU) objavljen je u siječnju 2015.; očekuje se da će ga Vijeće ministara EU-a i Europski parlament donijeti ljeti 2015. Doprinosi Obzora 2020. tomu trebala bi biti uplata sredstava u jamstveni fond EFSU-a. Time će se omogućiti daljnja ulaganja u području istraživanja i inovacija.

Tijekom 2014. nastavljene su aktivnosti fiskalne konsolidacije što je u većini država članica počelo davati rezultate. Postupni oporavak europskoga gospodarstva koji je započeo u drugom tromjesečju 2013. nastavio je jačati tijekom 2014. Nakon malog usporavanja prošlog proljeća, rast BDP-a u EU-u ponovno se ubrzao krajem 2014., rastući po godišnjoj stopi od 1,4 %¹.

3. PROVEDBA POZIVA NA PODNOŠENJE PRIJEDLOGA U OKVIRU PROGRAMA OBZOR 2020.

Obzor 2020., najveći program EU-a za istraživanje i inovacije s gotovo 80 milijardi EUR raspoloživih financijskih sredstava za sedmogodišnje razdoblje, pokrenut je u prosincu 2013. Nakon toga odmah je uslijedio prvi program rada s proračunom od 15 milijardi EUR za razdoblje 2014. – 2015. koji je uključivao dvanaest tzv. ključnih područja. Pozivi na

¹ [Europska gospodarska prognoza, proljeće 2015.](#)

podnošenje prijedloga objavljeni su na vrijeme, a informatički sustavi u okviru Obzora 2020. bili su prilagođeni korisnicima i funkcionalni od početka. Pojednostavnjeni dvogodišnji program rada u kojem se primjenjuje novi pristup temeljen na izazovima osmišljen je tako da su njime obuhvaćeni ciljevi politike EU-a u okviru strateškog programa kojim se potiču integracije, uključuju ključne značajke i novosti te stvara više utjecaja i vrijednosti. Sveobuhvatna kampanja za informiranje pokrenuta je u 34 zemlje, a na različitim događajima sudjelovalo je oko 10 000 posjetitelja. Organizirane su i dodatne nacionalne i regionalne aktivnosti informiranja.

Prvih 100 poziva zatvoreno je do 1. prosinca 2014., a na njih je pristiglo ukupno 37 000 prijedloga. Do kraja travnja 2015. potpisano je više od 3 200 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za koje je ukupno zatraženo 5,4 milijardi EUR. Prosječna stopa uspješnosti tih prijedloga bila je između 12 i 14 %.

Europska komisija pratila je provedbu prvih poziva, kao i učinkovitost mjera pojednostavnjivanja. Pritom su konzultirani dionici, države članice, istraživačka zajednica i industrija. Stečena iskustva sažeta su u nastavku.

Odgovor na pozive

Velik odgovor na prve pozive bio je dokaz privlačnosti pristupa temeljenog na izazovima u okviru programa Obzor 2020. i potrebe za prekograničnom suradnjom u području istraživanja i inovacija. Većina dionika, uključujući MSP-ove, osobito su pohvalili široke teme prvih poziva. U pozivima za 2014. godinu primijećena je visoka stopa odaziva. Zbog toga je stopa uspješnosti bila niža u usporedbi s prethodnim okvirnim programom. Iako je veća selektivnost čimbenik kojim se potiče izvrsnost, dugoročno bi zbog toga program mogao postati manje privlačan. Stoga se za buduće programe rada planiraju mjere za upravljanje velikom potražnjom zadržavajući nepreskriptivan pristup temeljen na izazovima.

Unatoč velikom broju podnesenih prijedloga u okviru prvih poziva programa Obzor 2020. i pritisku na sustave ocjenjivanja, zadržani su visoki standardi u pogledu izbora stručnjaka za tijela koja su provodila ocjenjivanje.

Pojednostavnjenje

Svi dionici bili su vrlo zadovoljni internetskim portalom za sudionike programa². To je jedinstveni portal programa Obzor 2020. za podnošenje prijedloga, registraciju organizacije sudionika te za registraciju i plaćanje stručnjaka. U okviru programa Obzor 2020. smanjena je količina administracije za podnositelje zahtjeva s pomoću informatičkog sustava nove generacije za postupanje s prijedlozima i bespovratnim sredstvima bez dugotrajnog kruženja papira (elektroničko potpisivanje), kao i pojednostavnjenjem poslovnih procesa. Prema prvim statistikama, zahtjev da se bespovratna sredstva dodijele u roku od osam mjeseci ispunjen je u velikoj većini slučajeva (oko 95 %).

² Studija Ecorys, 2014.

Ciklus istraživanja i inovacija

Udio sudjelovanja privatnog sektora u prvim pozivima iznosi 31 % u pogledu potpisanih ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava i 28 % u pogledu financijskog doprinosa EU-a. Odgovarajuće stope u Sedmom okvirnom programu iznose 30 % odnosno 25 %. Sudjelovanje privatnog sektora posebno je izraženo u stupovima Industrijsko vodstvo i Društveni izazovi.

Mala i srednja poduzeća (MSP-ovi)

Obzor 2020. privlačan je MSP-ovima. Rezultati pokazuju da je EU na dobrom putu da dodijeli 20 % kombiniranog proračuna za Društvene izazove te Vodeće i razvojne tehnologije (LEITs) MSP-ovima. Novi instrument za MSP-ove u okviru Obzora 2020. uspješno je pokrenut, a s više od 8 100 zahtjeva (6 900 za prvu i 1 200 za drugu fazu), bio je najpopularniji program tijekom 2014. Uključili su se mnogi novi sudionici i perspektivni MSP-ovi koji imaju dobar inovacijski i gospodarski potencijal. Primjerice, otprilike 50 % prvih korisnika u prvoj fazi (155 projekata financiranih na dan prvog roka) već su bili aktivni na europskom i/ili globalnom tržištu.

Društvene i humanističke znanosti

Obzor 2020. znatno povećava potencijalni doprinos društvenih i humanističkih znanosti sustavnom politikom njihove integracije u sve dijelove programa u okviru društvenih izazova, kao i u dijelove programa LEIT. Kad je riječ o pozivima za 2014. i 2015., u prosjeku je ukupno 37 % tema u navedenim dijelovima programa zajedno (Društveni izazovi, LEIT, Znanost s društvom i za društvo, Širenje izvrsnosti i sudjelovanja te Istraživačke infrastrukture) označeno kao relevantno za društvene i humanističke znanosti. Osim toga, društvene i humanističke znanosti imale su veliku ulogu u dijelu programa Društveni izazovi, a posebno u okviru aktivnosti Uključiva, inovativna i promišljajuća društva, u kojem je 80 % tema bilo označeno kao društvene i humanističke znanosti. Tijekom 2014. korisnici iz područja društvenih i humanističkih znanosti dobili su ukupno 212 milijuna EUR: 194 milijuna EUR u okviru stupa Društvene promjene i 18 milijuna EUR u okviru stupa LEIT.

Stručnjaci iz područja društvenih i humanističkih znanosti bili su dobro zastupljeni u ocjenjivačkim povjerenstvima. Od 688 ocjenjivača imenovanih za teme označene kao relevantne za društvene i humanističke znanosti, 10 % bilo je obrazovano u jednoj ili više disciplina iz područja tih znanosti, dok je 42 % imalo interdisciplinarno obrazovanje koje uključuje društvene i humanističke znanosti i neke druge discipline, odnosno obrazovanje u hibridnim disciplinama koje imaju komponentu povezanu s tim znanostima. Općenito, 357 od 688 stručnjaka imalo je neku vrstu stručnosti u tim znanostima, što znači više od 50 % stručnjaka.

Ljudski resursi i mobilnost

Tijekom 2014. težište Aktivnosti Marie Skłodowska-Curie (MSCA) bilo je promicanje inovativnih pristupa istraživačkoj izobrazbi uz poticanje interdisciplinarne, međunarodne i međusektorske mobilnosti.

MSCA je postao glavni instrument EU-a za poticanje inovativnih doktorskih studija. Tijekom 2014. financirano je 137 mreža za izobrazbu u području istraživanja s ukupnim proračunom od 400 milijuna EUR. Tu su bili uključeni doktorati u području industrije, kod kojih istraživačka poduzeća i sveučilišta zajednički razvijaju programe dokorskog studija, a velik dio istraživanja za doktorat provodi se u neakademsom sektoru. Osim toga, bilo je i programa koji završavaju dvostrukim ili zajedničkim doktoratom. Ukupno je u tim aktivnostima sudjelovalo 600 poduzeća. Nadalje, 30 milijuna EUR dodijeljeno je za sufinanciranje 12 doktorskih programa kako bi se povećao utjecaj na regionalne, nacionalne i međunarodne programe financiranja u Europi.

Klimatska aktivnost i održivi razvoj

Postavljen je cilj da se najmanje 35 % proračuna programa Obzor 2020. uloži kao potpora klimatskim aktivnostima, odnosno 60 % kao potpora postizanju održivosti u EU-u. Iako se podaci dostupni u ovoj fazi odnose samo na programske aktivnosti (tj. LEIT i Društveni izazovi), prema najnovijim procjenama napretka postignut je iznos od 50 % u Održivom razvoju te 32 % u Klimatskim aktivnostima. Biološka raznolikost, za koju nije postavljen cilj, procjenjuje se na 3 %.

Ravnopravnost spolova

U Programu rada za razdoblje 2014. – 2015. pitanja ravnopravnosti spolova izričito su spomenuta u više od 100 tema u gotovo svim dijelovima programa. Te su teme označene kao relevantne za ravnopravnost spolova na portalu za sudionike kako bi se olakšao pristup podnositeljima zahtjeva. Jedan od ciljeva za postizanje jednakosti spolova u okviru programa Obzor 2020. jest osiguravanje da žene čine najmanje 40 % stručnjaka u ocjenjivačkim povjerenstvima i skupinama stručnjaka. Taj je cilj gotovo ispunjen, a prema prvim rezultatima 35 % ocjenjivača su žene.

Međunarodna suradnja i sporazumi

Obzor 2020. u potpunosti je otvoren za međunarodno sudjelovanje, a k tome je usmjeren na strateška područja suradnje s ključnim međunarodnim partnerskim zemljama i regijama. U Programu rada za razdoblje 2014. – 2015. 20 % svih tema označeno je kao posebno relevantno za međunarodnu suradnju, a intenzitet ciljanih aktivnosti razlikovao se u različitim dijelovima. Potpora je predložena za vodeće inicijative u međunarodnoj suradnji poput Globalne istraživačke suradnje za pripravnost na zarazne bolesti, Svjetskog saveza za kronične bolesti, Globalnog saveza za kronične bolesti, Međunarodnog konzorcija za istraživanje rijetkih bolesti³ te za suradnju EU-a i Japana u području kritičnih mreža i računalnih platformi. S prelaskom na šire i manje preskriptivne teme motivacija se uzima u obzir više od kriterija prihvatljivosti kako bi se unaprijedila međunarodna suradnja.

³ Usp. teme u okviru poziva za koordinacijske aktivnosti u području zdravstva s okvirnim proračunom od oko 17 milijuna EUR.

Međutim, s obzirom na to da subjekti iz pet velikih gospodarstava u usponu (Brazil, Rusija, Indija, Kina i Meksiko) nemaju više automatsko pravo na financiranje iz programa Obzor 2020., zabilježeno je općenito smanjenje sudjelovanja iz međunarodnih partnerskih zemalja.

Ukupno se 12 zemalja pridružilo programu Obzor 2020. putem sporazuma o pridruživanju tijekom 2014. Norveška i Island pridružili su se u svibnju 2014. Pet država zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, bivša jugoslavenska republika Makedonija, Crna Gora i Srbija), Republika Moldova, Turska i Izrael potpisali su sporazume s Europskom unijom ljeti 2014. U prosincu 2014. potpisan je Sporazum o pridruživanju s Farskim otocima. Sporazumima o pridruživanju omogućit će se istraživačkim subjektima iz tih zemalja iskorištavanje mogućnosti financiranja koje se nude u okviru programa Obzor 2020.

Međunarodni sporazum kojim se Švicarska pridružuje dijelovima programa Obzor 2020. potpisan je 5. prosinca 2014. Švicarska je potpisala sporazum kojim se pridružuje stupu „Izvrсна znanost” programa Obzor 2020., a kojim su obuhvaćene aktivnosti Europskog istraživačkog vijeća, aktivnosti u području budućih tehnologija i tehnologija u nastajanju, istraživačkih infrastruktura te aktivnosti Marie Skłodowska-Curie, aktivnosti u okviru posebnog cilja „Širenje izvrsnosti i sudjelovanja” i konačno, program Euratoma za istraživanja i osposobljavanje te aktivnosti koje provodi Europsko zajedničko poduzeće za ITER i razvoj energije fuzije u razdoblju 2014. – 2020. Očekuje se da će taj Sporazum o pridruživanju trajati do 31. prosinca 2016. U ovoj fazi, i ovisno o tome hoće li Švicarska ratificirati protokol kojim se Sporazum o slobodnom kretanju osoba proširuje na Hrvatsku, uslijedio bi sporazum o potpunom pridruživanju. U protivnom će Švicarska zadržati status treće zemlje.

Širenje sudjelovanja

Programom Obzor 2020. uvode se posebne mjere za širenje izvrsnosti i sudjelovanja u državama članicama i regijama u kojima se postižu razmjerno slabi rezultati u području istraživanja i inovacija. Sredstvima programa Obzor 2020. financiraju se sljedeća područja aktivnosti: „udruživanje” istraživačkih institucija (kojim se stvaraju ili unapređuju centri izvrsnosti) za koje je stiglo 167 prihvatljivih zahtjeva iz svih država članica, „katedre ERA” (kojima se pomaže u dovođenju izvrsnih istraživača u institucije s visokim potencijalom za istraživačku izvrsnost) za koje je stiglo 85 prihvatljivih zahtjeva iz gotovo svih država članica, „povezivanje” istraživačkih institucija (s ciljem jačanja definiranog polja istraživanja putem veza s međunarodno vodećim institucijama) za koje se potpora može dobiti putem poziva koji je otvoren 2014. ali se zatvara 2015. Potpora je također predviđena za COST (Europska suradnja u znanosti i tehnologiji), jedan od najstarijih međuvladinih okvira za suradnju u Europi u području znanosti, tehnologije i inovacija. Te će aktivnosti imati proračun od oko 800 milijuna EUR za sedmogodišnje razdoblje.

4. Partnerstvo s industrijom

Paket ulaganja u inovacije⁴

⁴ [Paket ulaganja u inovacije](#)

Europska komisija predložila je 2013. niz inicijativa za javno-privatna i javno-javna partnerstva. Nakon godinu dana, u svibnju 2014., države članice službeno su donijele Paket ulaganja u inovacije.

Time se uspostavlja nova generacija javnih i privatnih partnerstava kojima će na raspolaganju biti više od 22 milijarde EUR udruživanjem ulaganja u istraživanja i inovacije. Paket sadržava devet zajedničkih tehnoloških inicijativa (ZTI) u okviru kojih se organiziraju vlastiti programi istraživanja i dodjeljuju sredstva za projekte na temelju otvorenih poziva. Sedam inicijativa već je pokrenuto u srpnju 2014., kao i četiri javno-javna partnerstva (inicijative iz članka 185.). Doprinosom EU-a od 9 milijardi EUR za paket mobilizirat će se 10 milijardi EUR ulaganja iz privatnog sektora i 4 milijarde od država članica.

Ugovorna javno-privatna partnerstva (uJPP-ovi)

U prosincu 2013. Europska komisija pokrenula je osam ugovornih javno-privatnih partnerstava od strateške važnosti za europsku industriju. Za razliku od zajedničkih tehnoloških inicijativa, ugovorna javno-privatna partnerstva ne organiziraju vlastite pozive, nego sredstva dodjeljuje Komisija putem otvorenih poziva prema programu rada Obzora 2020. Ugovorne aranžmane kojima se osniva tih osam uJPP-ova potpisali su Komisija i predsjednici posebno osnovanih udruženja za istraživanje i inovacije u industriji, koja predstavljaju više od 1 000 velikih i malih poduzeća diljem Europe. Deveti uJPP pokrenut je u listopadu 2014. Tih devet ugovornih javno-privatnih partnerstava započelo je s radom s pomoću indikativne financijske omotnice Komisije u ukupnom iznosu od 6,7 milijardi EUR za razdoblje trajanja programa. U programu rada za razdoblje 2014. – 2015. uključivanje industrije potaknuto je, među ostalim, s oko 800 milijuna EUR financijskih sredstava za ugovorna javno-privatna partnerstva (uJPP-ovi).

5. Europski istraživački prostor (EIP)

U rujnu 2014. Komisija je predstavila svoje drugo izvješće o napretku europskog istraživačkog prostora⁵ kojim se daje cjelovita slika napretka u provedbi EIP-a u državama članicama i nekoliko pridruženih zemalja. Vidljivo je da su se partnerstva u okviru EIP-a pokazala uspješnima i da su uspostavljena četiri uvjeta za uspjeh, odnosno:

- države članice donose sve više mjera za potporu EIP-u,
- organizacije dionika povezane s platformom dionika za EIP nastavljaju surađivati kako bi se ostvario potpuno funkcionalni europski istraživački prostor,
- mjere za potporu politikama uspostavljene su na razini EU-a, a EIP je ugrađen u europski semestar,
- mehanizam za praćenje EIP-a operativan je i njime se počinju dobivati pouzdani podaci.

Koordinacija nacionalnih programa istraživanja

⁵ [Izvješće o napretku europskog istraživačkog prostora za 2014.](#)

U programu Obzor 2020. povećalo se sudjelovanje EU-a u zajedničkim pozivima koji se provode u okviru programa država članica putem novog instrumenta Mreže europskog istraživačkog prostora (ERA-NET). U isto vrijeme, programom Obzor 2020. podržava se deset inicijativa za zajedničku izradu programa (JPI-ovi) koje je utvrdilo Vijeće. S pomoću JPI-ova usklađuju se nacionalni programi sa strateškim istraživačkim programima diljem EU-a. To su važni instrumenti kojima se osigurava dovršenje europskog istraživačkog prostora.

6. OKVIR POLITIKE

Europski semestar

Preporuke po državama članicama koje se odnose na istraživanja i inovacije donesene su u okviru Europskog semestra za usklađivanje gospodarskih politika. Preporuke po državama članicama donesene su 2014. u vezi s poboljšanjem okvirnih uvjeta za istraživačka i inovativna poduzeća, s određivanjem prioriteta za javna ulaganja u istraživanje i inovacije, u vezi s povećanjem učinkovitosti tih ulaganja i njihovim utjecajem na istraživačka i inovativna poduzeća koji se ostvaruje pametnom specijalizacijom i javno-privatnom suradnjom.

Komunikacija o istraživanju i inovacijama kao izvorima obnovljenog rasta⁶

Komunikacija iz lipnja 2014. „Istraživanje i inovacije kao izvori obnovljenog rasta” snažan je politički prikaz koliko je kvaliteta ulaganja u istraživanje i inovacije važna za Europu. Komunikacijom se predlažu tri prioriteta na koje bi se države članice trebale usredotočiti: kvaliteta razvoja strategije i postupka izrade politika, kvaliteta programa, usmjeravanje resursa i unapređivanje mehanizama financiranja te kvaliteta javnih ustanova u području istraživanja i inovacija.

Naposljetku, u Godišnjem pregledu rasta 2015. naglašena je potreba za reformama kojima će se poboljšati kvaliteta i učinkovitost javnih ulaganja u istraživanje i inovacije te promicati okruženje pogodno za ulaganja i za inovativna poduzeća.

Europski strukturni i investicijski fondovi (ESIF)

Obzor 2020. i europski strukturni i investicijski fondovi važni su alati za poticanje ulaganja u istraživanje i inovacije u okviru proračuna EU-a kojima se omogućuju sinergije između ta dva okvira politika u financiranju istraživačkih i inovacijskih projekata. U okviru ESIF-a osigurat će se više od 100 milijardi EUR bespovratnih sredstava u razdoblju 2014. – 2020. za inovacije u širem smislu, uključujući potporu za osnovna istraživanja i inovacije od oko 40 milijardi EUR.

Europski institut za inovacije i tehnologiju (EIT)

Proračun Europskog instituta za inovacije i tehnologiju⁷ za razdoblje 2014. – 2020. iznosi 2,38 milijardi EUR kako je utvrđeno okvirnim programom za istraživanje i inovacije Obzor

⁶ [Komunikacija o istraživanju i inovacijama kao izvorima obnovljenog rasta](#)

⁷ EIT je u nadležnosti GU-a za obrazovanje i kulturu.

2020. Tijekom 2014. pokrenut je prvi val EIT-ovih zajednica znanja i inovacija (ZZI) koje su kontinuirano napredovale u smislu proračuna, aktivnosti i rezultata. Zajednica EIT-a dodatno je proširena stvaranjem dvaju novih ZZI-ja u području zdravog života i aktivnog starenja (EIT zdravlje) te održivog istraživanja, vađenja, prerade, recikliranja i zamjene sirovina (EIT sirovine).

Financijski instrumenti

Komisija i Europska investicijska banka (EIB) pokrenule su novi financijski instrument EU-a ljeti 2014. S pomoću instrumenta „InnovFin – financiranje EU-a za inovatore” osigurat će se jednostavniji pristup financiranju malim i srednjim poduzećima, velikim poduzećima i drugim inovativnim subjektima. InnovFin se temelji na uspjehu instrumenta za financiranje na temelju podjele rizika koji je osmišljen u okviru Sedmog okvirnog programa (FP7). Proizvodima InnovFina stavit će se na raspolaganje 24 milijarde EUR za istraživanja i inovacije. InnovFin se sastoji od niza proizvoda, od jamstava za posrednike koji kreditiraju mala i srednja poduzeća do izravnih zajmova poduzećima, čime se pruža potpora istraživačkim i inovacijskim projektima u EU-u i zemljama pridruženima programu Obzor 2020., i to od najmanjih do najvećih.

Inovacije i poduzetništvo

Akcijski plan Poduzetništvo 2020. pokrenut je 2014. kao odgovor na reviziju Akta o malom poduzetništvu. Planom se utvrđuju mjere potpore, promicanja i praćenja poduzetništva u Europi (uključujući digitalno poduzetništvo). Inicijativom „Start-up Europe”, koja je dio plana, osnažuje se poslovno okruženje i pomaže poduzetnicima koji rade u području mreže te informacijskih i komunikacijskih tehnologija da pokrenu i razviju svoje ideje i poduzeća u EU-u. Pilot-inicijativa Inovacijski radar pokrenuta je 2014., a cilj joj je utvrđivanje inovacija s velikim potencijalom i ključnih inovatora u FP7, u programu potpore za politiku IKT-a u okviru Okvirnog programa za konkurentnost i inovacije (CIP) i u projektima u okviru programa Obzor 2020.

Otvorena znanost

Posljednjih nekoliko godina, znanstvenici sve više koriste otvoreni pristup znanstvenim informacijama, više je slučajeva gdje se građani uključuju u istraživanje, a pojavom velike količine podataka otvaraju se novi načini provedbe istraživanja. U srpnju 2014. Komisija je pokrenula javnu raspravu o Znanosti 2.0 kako bi se procijenio stupanj svijesti među dionicima o trendu prema otvorenoj znanosti te utvrdili mogući utjecaji na politiku i mjere za jačanje konkurentnosti europskoga znanstvenog i istraživačkog sustava. Rezultati javne rasprave bit će dostupni na internetu na portalu [Vaš glas u Europi](#)⁸.

Otvoren pristup važan je aspekt promjena u području znanstvenog sustava. U programu Obzor 2020. otvoren pristup znanstvenim publikacijama obavezan je za sve korisnike. Što se tiče podataka o istraživanju, u tijeku je fleksibilan pilot-projekt kojim će se omogućiti otvoren pristup tim podacima. Pilot-projekt temelji se na fleksibilnom sustavu „sudjelovanja ili izuzeća” koji uzima u obzir potrebu da se postigne ravnoteža između otvorenosti i zaštite

⁸ [Vaš glas u Europi](#)

znanstvenih informacija, između komercijalizacije i prava intelektualnog vlasništva, privatnosti, sigurnosti te pitanja povezanih s upravljanjem podacima i njihovim čuvanjem.

Međunarodno tijelo za klimatske promjene

Međuvladino tijelo za klimatske promjene (IPCC) sastalo se 2014. i objavilo svoje peto izvješće o procjeni (AR5) 2. studenoga 2014. Brojni istraživački projekti EU-a financirani u okviru FP6 i FP7 bili su ključni u formuliranju zaključaka izvješća.

U izvješću naslovljenom „Klimatske promjene 2014.: Utjecaji, prilagodba i osjetljivost”⁹ zaključuje se da odgovor na klimatske promjene obuhvaća odlučivanje o rizicima u svijetu koji se mijenja. To će izvješće biti od ključne važnosti u nadolazećim pregovorima o klimatskim promjenama.

Epidemija ebole

Epidemija ebole u zapadnoj Africi bila je jedna od najozbiljnijih međunarodnih zdravstvenih kriza 2014. Europska komisija odmah je dala potporu hitnim istraživanjima o eboli koristeći prvi put (za istraživačke aktivnosti) iznimne razloge predviđene Financijskom uredbom za utemeljene izvanredne slučajeve te potpisala sporazum o bespovratnim sredstvima za manje od dva mjeseca nakon primitka prijedloga. Za istraživanje o eboli izdvojeno je 24,4 milijuna EUR iz Obzora 2020. u skladu s prioritetima koje je utvrdila Svjetska zdravstvena organizacija i u suradnji s drugim međunarodnim sponzorima. K tome je Komisija u suradnji s farmaceutskom industrijom objavila poziv pod nazivom IMI Ebola+ putem javno-privatnog partnerstva IMI (inicijativa za inovativne lijekove). Iz programa Obzor 2020. osigurano je 140 milijuna EUR, a dodatnih 101 milijun EUR osigurala je farmaceutska industrija.

7. ZAJEDNIČKI ISTRAŽIVAČKI CENTAR (JRC)

JRC je tijekom 2014. odgovarao na rastući broj zahtjeva službi Komisije zaduženih za politike u kojima se traži znanstvena potpora politikama povezanim s prioritetima EU-a, osobito u okviru programa Europa 2020.: Europska strategija rasta. JRC je pružio izravnu znanstvenu potporu tematskim područjima politika kao što su: ekonomska i monetarna unija, jedinstveno tržište, inovacije, rast i radna mjesta, gospodarstvo s niskom razinom emisije CO₂ i učinkovita uporaba resursa, poljoprivreda i globalna sigurnost opskrbe hranom, javno zdravlje, sigurnost i zaštita, nuklearna sigurnost i zaštita (program Euratom) te bolje zakonodavno uređenje i procjena učinka.

8. ŠIRENJE I ISKORIŠTAVANJE

*Sedmi okvirni program*¹⁰

Tijekom sedam godina provedbe programa FP7, na 487 zaključenih poziva stiglo je gotovo 136 000 prijedloga u koje je bilo uključeno više od 601 000 podnositelja zahtjeva. Ukupno se 97 % prijedloga smatralo prihvatljivim za postupak ocjenjivanja. Više od 25 000

⁹ [Klimatske promjene 2014.: Utjecaji, prilagodba i osjetljivost](#)

¹⁰ Europska komisija (2014.): Sedmo izvješće o praćenju programa FP7.

prijedloga s više od 130 000 sudionika ušlo je u pregovarački postupak. Ukupno su zatražena sredstva EU-a u iznosu od 41,7 milijardi EUR. Prosječna stopa uspješnosti tih prijedloga bila je 19 %. Što se tiče sudjelovanja malih i srednjih poduzeća (MSP), 18,6 % svih sudionika u ugovorima o bespovratnim sredstvima potpisanim 2013. bili su MSP-ovi.

Od pokretanja programa 2007. do danas objavljeno je 32 461 publikacija kao rezultat projekata provedenih u okviru programa FP7. Kumulativni broj prijava patenata, što je dobar pokazatelj iskoristivog inovacijskog potencijala, dosegno je 1 185 na kraju godine¹¹.

Učink i dodana vrijednost programa i projekata EU-a¹²

Potpore EU-a za istraživanje i inovacije ima jedan sveobuhvatan cilj: postizanje učinka. Svojom potporom za istraživanje i inovacije EU nastoji ostvariti gospodarski, društveni i ekološki utjecaj i pridonijeti konkurentnosti, rastu i stvaranju radnih mjesta te rješavanju društvenih izazova. Potpora EU-a za istraživanje i inovacije pruža se samo u slučaju kad može biti djelotvornija od nacionalnog financiranja. U nastavku se navodi nekoliko primjera uspješnih projekata financiranih u okviru programa FP7 u kojima su očit konkretni rezultati, europska dodana vrijednost dodijeljene potpore i postignuti učinci:

- U okviru projekta „Europska infrastrukturna mreža za klinička istraživanja (ECRIN) razvijen je jedinstveni europski prostor za klinička istraživanja koji povezuje nacionalne kliničke istraživačke institucije u mrežu na razini EU-a putem koje se može osigurati potpora na svim medicinskim područjima s pomoću specijaliziranih usluga i infrastrukture. Time su stvorene ili ojačane nacionalne infrastrukture i stvoreni preduvjeti za unapređenje zdravstvene skrbi te znanstvene i industrijske konkurentnosti Europe.
- Rješavanjem zajedničkih europskih društvenih izazova najbolje se baviti na razini EU-a. U okviru projekta WeSenseIt razvijen je koncept praćenja stanja vode u kojem građani (npr. volonteri nadzornici za poplave u Ujedinjenoj Kraljevini ili volonteri civilne zaštite u Italiji) putem mobilnih telefona i društvenih medija mogu bilježiti, procjenjivati i dostavljati informacije o razine vode, ostvarujući tako uštede i djelujući kao sustav ranog upozorenja za preopterećene lokalne vlasti.
- U okviru istraživačkog projekta SOLAR-JET koji financira EU, od vode i ugljikova dioksida proizvedeno je prvo „solarno” gorivo za mlazne motore na svijetu. To je tehnologija budućnosti kojom se istodobno povećava energetska sigurnost i pridonosi borbi protiv klimatskih promjena tako što se jedan od stakleničkih plinova pretvara u koristan resurs. Projekt je još uvijek u pokusnoj fazi, ali na temelju rezultata postoji nada da bi se jednog dana mogle proizvoditi sigurne, održive i nadogradive zalihe goriva za zrakoplove, dizela i benzina, pa čak i plastika.

Širenje rezultata u programu Obzor 2020.

¹¹ Izvor ovdje prikazanih podataka je SESAM (internetski alat Europske komisije za izvješćivanje o projektima u programu FP7)/CORDA (Zajedničko skladište istraživačkih podataka). Brojke se odnose na onaj dio programa FP7 koji provodi GU RTD. Iako je prvotno bio u nadležnosti GU-a RTD, posebni program „Ljudi” isključen je jer njime trenutačno upravlja GU EAC. Posebni program „Ideje” također je isključen jer se u njemu ne upotrebljava SESAM. Dio programa FP7 u nadležnosti GU-a CONNECT također je isključen jer se u njemu nije upotrebljavao SESAM.

¹² [Godišnje izvješće o radu GU-a RTD za 2014.](#)

Vrlo je važna učinkovita uporaba i širenje rezultata projekata u okviru programa Obzor 2020. jer će se time povećati dodana vrijednost i učinak novog okvirnog programa. Posebne mjere usmjerene na iskorištavanje rezultata već su pokrenute u okviru Obzora 2020. u obliku inicijativa poput motivacijskih nagrada, instrumenta za MSP-ove, demonstracijskih projekata i instrumenata za ulaganja InnovFina.

9. IZGLEDI ZA 2015.

Komisija je i dalje predana ostvarivanju ciljeva strategije Europa 2020. Napredak je ocijenjen u odnosu na obveze prema vodećoj inicijativi „Unija inovacija”¹³. To se posebno odnosi na napredak u provedbi aktivnosti koje su uspostavljene za ispunjavanje obveza, kao i na primjere kako se te aktivnosti provode.

Kad je riječ o ciklusu za razdoblje 2016. – 2017., tijekom 2014. u programu rada počeli su se uzimati u obzir politički prioriteti predsjednika Junckera. Doprinos Obzora 2020. tomu trebala bi biti uplata 2,2 milijarde EUR u jamstveni fond EFSU-a. U programu rada za razdoblje 2016. – 2017. uzet će se u obzir iskustva stečena iz prvih poziva u okviru programa Obzor 2020. pa će se pozivima i dalje otvarati teme uz pristup temeljen na izazovima. Teme kao što su međunarodna suradnja, društvene i humanističke znanosti te rodna dimenzija učinkovitije će se uzimati u obzir u programu rada, a niz instrumenata financiranja bolje će se iskorištavati za promicanje inovacija u cijelom Obzoru 2020.

Naposljetku, provede će se analiza budućih poziva u okviru Obzora 2020. kako bi se osiguralo da taj program bude bolji od svojih prethodnika u ostvarivanju znanstvenog, društvenog, ekološkog i gospodarskog utjecaja.

¹³ [Stanje Unije inovacija. Provjera napretka 2010. – 2014.](#)